

CONSPIRACIÓ A MAÇANET DE LA SELVA (Novel·la)

1er. Capítol.

Són les dotze del migdia d'un dissabte del mes de maig del 2002.

Al peu dels tres pisos de nínxols del cementiri de Maçanet de la Selva, envoltant un fèretre, un nombrós grup de veïns. Al costat mateix del taüt un alt dignatari de l'Església, un bisbe, dirigeix unes paraules als presents.

- Estimats veïns de Maçanet. Estem ací per retre homenatge a un gran home i un gran cristià, no per dir-li adéu, ja que ho tindrem sempre present en els nostres cors i oracions.

Alguns dels presents miren al bisbe, altres no separen la mirada del terra i la resta observa la tapa del taüt com si fos a obrir-se d'un moment a l'altre.

- El pare Cristòfol va saber donar testimoni de la nostra fe amb la seva exemplar vida de ministre de l'Església.

El cementiri vell de Maçanet és més aviat petit. Situat al límit del poble fa paret amb els camps de conreu. L'entrada dona a una petita plaça a on comença un passeig, antiga riera desviada i coberta, que finalitza a la plaça de l'Església parroquial. De la petita plaça, vorejant el cementiri, parteix un camí que travessa els camps i serveix a la Torre Marata, sentinella medieval, anella de la xarxa de focs que cosia el territori a l'autoritat del comtat de Girona i anava més enllà del comtat de Besalú fins al Pirineu. Al fons, la mola del Montseny s'empassa el sol tots els vespres i cap a la dreta, lluny molt lluny, el Canigó tanca l'horitzó de la plana del Gironès, farcida de taques marrons i groguenques de les ciutats i pobles, visibles des del mirador de la Torre quan el gregal posa en fuita (escampa) la boira.

Sobradament no menys de deu cotxes, sorgits de tots els punts cardinals, s'aturen a la petita plaça, a la entrada de cementiri, al camí, voltant el cementiri i unes dotzenes de mossos d'esquadra, ràpidament, cerclen l'entrada, uns quants penetren a l'interior i d'altres, trepitjant els sembrats vigilen les tapies emblanquinades que formen el quadrilàter del recinte, per si de cas algú vivent es despenja des de les branques dels xiprers centenaris que s'han enlairat per sobre dels pisos dels morts, al temps que donen ombra al pati central del cementiri i emmarquen a la petita capella d'aparença neoclàssica situada al bel mig, bonica malgrat el lloc i que segella el caràcter sagrat del lloc i és, potser, l'escletxa vers al cel de les ànimes dels maçanetencs que, diuen, reposen, apilats en els nínxols, quan no d'alguns, molt pocs, dels que solament s'han guardat les cendres dins d'un xerro situat en uns prestatges que formen un mur especial, construït recentment, al fons del pati central.

Els mossos que han penetrat al cementiri intenten anar cap al grup discretament al temps que l'envolten.

- Esperem que la justícia trobarà als seus assassins.

La gent del grup de veïns ja no estan per les paraules del bisbe i mirem com s'acosten els mossos. Dos homes se separen, de puntetes, del grup mentre el bisbe segueix parlant.

- Segurament el pare Cristòfol, des del cel, ja els ha perdonat.

Una dona surt del grup, seguida d'un altre home precipitadament, intenten anar cap al fons del recinte i es perden darrera la capella, just al moment que els mossos d'esquadra ja envolten al grup.

- Però un crim tan horrible no pot quedar impune de la justícia dels homes.

Un altre home intenta sortir del grup amb molta presa però és subjectat per un mosso al poc d'iniciar el moviment. Com que prova de lliurar-se del mosso un altre policia ve en ajuda i immobilitzen a l'escorredís maçanetenc. Els altres membres del grup, alarmats, s'agrupen entorn del bisbe.

Els dos primers homes son detinguts a la entrada no gaire delicadament quan, a la carrera, intenten forçar la barrera del mossos. Després d'algunes corredisses pel recinte, sortejant els xiprers, els mossos atrapen, fàcilment a la dona que es defensa donant xiscles aguts i l'home jove ho posa més difícil quan trepa pel mur amb els nínxols com esglaons fins a la teulada amb una agilitat de mico desesperat, però quan veu als mossos que a l'exterior es preparen a rebre'l, desisteix i es queda assegut esperant a que un parell de mossos, àgils com ell, el facin baixar pel mateix camí i tot seguit l'emmanillen sense contemplacions.

El Cap del mossos, de paisà, amb un mosso a cada costat, es dirigeix cap al grup. El bisbe s'avança uns passos junt amb l'alcalde i pregunta, alarmat.

-Què està succeint, per què interrompen aquesta cerimònia?

El Cap es dirigeix al grup i alçant la veu diu.

-Si us plau, mantinguin la calma, no intentin marxar.

S'atura davant del bisbe i alcalde.

-Serà una petita estona. Tenim que verificar la identitat d'alguns presents.

L'alcalde es posa davant del Cap del mossos.

-Vostè és el Cap d'aquesta força? Soc l'alcalde i l'autoritat del poble,.... però si vostè és.....

El Cap no el deixa terminar la frase i amb un gest autoritari i significatiu fa que dos mossos subjectin i immobilitzin a l'alcalde.

2on. Capítol.

Tot va començar unes setmanes abans al Palau de la Generalitat.

La primera impressió que va tenir en entrar en el despatx del President va ser l'alçada immensa del sostre. Clar que era el Palau de la Generalitat, un casalot del segle XVII i XVIII. Era massa despatx per a un home sol. Comparat amb el seu despatx de sostre baix amb mobles funcionals, aquell despatx li va semblar enorme i desmesurat. Però no

només era el sostre, eren les portes que el recordaven les pel·lícules de Hollywood en que la importància dels palaus es mesura per l'altura de les portes i la invisibilitat dels sostres.

-Segui, si us plau, Sr. Intendent – el va convidar el President, indicant-li un sofà allunyat de la taula enorme del despatx, gairebé enmig de la peça – ho sento però el Conseller ha hagut de, just al moment de l'entrevista, atendre una gestió urgent i inesperada. Espero que abans de finalitzar l'entrevista estarà amb nosaltres. El Conseller m'ha parlat del seu projecte i com la seva idea m'ha semblat interessant, abans de donar el meu consentiment, he volgut parlar amb Vostè. Ja sap Vostè que hi ha alarma social al voltant dels robatoris que es produeixen en urbanitzacions o cases aïllades i sembla que respon a un patró i el que és pitjor sembla que té la complicitat de certs, jo diria, grups socials que col·loquen el botí del robatori.

-Sí senyor President, davant aquest fet, d'aquesta cobertura que sembla que tenen aquests malfactors, sembla difícil eradicar l'arrel del problema ja que, encara que en principi, podem deduir que són bandes organitzades i poden tenir cabuda certs usos i reaccions d'alguns sectors de la població.

-Encara que la seva teoria – respon el President – és plausible no crec que sigui aquesta la realitat. Em sembla excessiu que els robatoris es puguin relacionar amb el tràfic de drogues, per exemple, o com m'ha explicat el Conseller, amb el trànsit d'obres d'art que té una llarga història a Catalunya. Però de totes maneres cal fer alguna cosa, l'alarma social no ens convé en absolut.

-Sí senyor President, però una de les bases de l'èxit d'una operació tal com li ha explicat el Conseller és el secret absolut sobre les accions i persones que la realitzin. Es tracta d'una acció preventiva o més aviat reactiva davant aquesta alarma social com Vostè m'està dient, senyor President.

-Mireu Intendent, Vostè sembla que té la confiança del Conseller i jo tinc confiança en el Conseller, com ha de ser, per tant no m'interessen els detalls llevat que tinguin resultats desastrosos. Per això estaré atent a aquestes investigacions i espero que, encara que sigui de forma col·lateral però immediata, s'acabi amb aquestes bandes que assalten en les urbanitzacions. Si aconseguix, també, identificar zones de risc, tant millor. Em tindrà Vostè informat sempre que jo li demani....., naturalment comptant amb el Conseller....., però voldria tenir una relació directa amb Vostè.

-Moltes gràcies, Sr. President, m'imagino que el Conseller li haurà passat l'informe per escrit que li vaig fer.

-Efectivament, l'he llegit amb molta atenció així que mans a l'obra. Però, realment, Vostè creu que a Catalunya hi ha grups socials amb un comportament naturalment criminal o fora de la llei?

-Sí, Sr. President, això no sol passa a Catalunya, a Itàlia, per exemple, també.

-Be, be, però aquí no tenim Camorra, ni res que es li sembli.

-No estigueu tan segur, Sr. President, en qualsevol cas sembla provat que membres de la Camorra o la Màfia troben zones segures a Catalunya mateix, però la meua investigació no va per aquest camí, va per trobar aquests comportaments entre nosaltres mateixos, allà on no arriba la Interpol o fins i tot tampoc la Guàrdia Civil. En qualsevol cas ens correspon a nosaltres, els Mossos, per responsabilitat i coherència social i nacional.

-Sí, sí, ja ho he llegit. Però no barregem conceptes. Generalitzant acabaríem acceptant que hi ha comportaments delictius propis de la societat catalana quan és més lògic considerar que hi ha comportaments delictius que també es donen a Catalunya.

-Però, quan solament es donen a Catalunya, com els cataloguem? Perdoneu, Sr. President, no és a nosaltres, les policies, a determinar les característiques nacionals i el

nostre camp d'acció està limitat al territori de la comunitat..., així retiro el de coherència nacional per a la investigació criminal..., be, l'aparco..., en fi, que no estic segur.

Uns cops en la porta interrompen la conversa. El Conseller d'Interior entra en el despatx.

-Dóna Vostè el seu permís, Sr president?.

-Segui, segui....., bé, ja hem canviat alguns punts de vista. Ara és qüestió de que, Vostè Sr. Conseller concreti els detalls de l'operació amb l'Intendent. Estic d'acord tal com la descriuen en l'informe, però amb una important excepció. Ja he advertit a l'Intendent i el reitero en presència seva que no es tracta d'una investigació per trobar comportaments delictius catalans sinó saber com certs comportaments delictius es poden donar a Catalunya, i amb el propòsit de la prevenció del delicte, és a dir, abans de la realització del mateix. El matís és, molt, molt important. No admetré cap cas ni intent de nacionalitzar el delicte, està entès? Bé, mans a l'obra. Sr. Intendent, el Conseller em tindrà al corrent i si passés alguna cosa greu, no previst, el Conseller m'avisarà immediatament de manera que no descarto, si necessari, tornar a reunir-nos els tres. Senyors, ha estat un plaer – s'aixeca del sofà donant per finalitzada l'entrevista -.

El Conseller i l'Intendent s'adrecen a la porta però abans de sortir el President s'adreça al Conseller.

-Espera un moment.

El Conseller li diu a l'Intendent.

-Esperi'm aquí fora, de seguida torno.

El president tanca la porta. Una vegada l'Intendent ha sortit i li diu al Conseller.

-Aquest home, és del teu partit, no?

-Dons..., no n'estic segur però....no ho sé. És un bon funcionari. No estic segur, encara que..., ja me n'assabentaré, ja me n'assabentaré.

-Bé, assabenta-te'n ja que es tracta que estiguem segurs que aquesta investigació s'endugui amb el màxim rigor i sigil. Cuida't que no surti a la llum cap detall fins que tinguem resultats satisfactoris.

-D'acord Josep. Et tindrà bé al corrent.

-Val, val, després parlarem i concretarem més sobre aquest afer. Així que quan acabis amb ell véns. Estaré aquí tot el matí.

-D'acord, d'acord, fins després –surt del despatx –

El Conseller i l'Intendent recorren diversos passadissos fins a arribar al despatx del primer. Té un sostre sensiblement més baix amb una superfície equivalent a una quarta part de l'anterior i uns mobles molt menys pretensiosos i senzills, sense sofà ni quadres a l'oli original. El Conseller ocupa la seva butaca giratòria i a l'altre costat de la taula escriptori, funcional amb una ala adossada, pren seient l'Intendent en la butaca rígida d'estructura de tubs cromats amb un succint suport de cuir disposat per a la interlocució situada en la perpendicular exacta de la butaca del Conseller.

-Be – comença el Conseller – ja estem d'acord. Ja ha vist que el President ha donat el seu consentiment encara que hagi insistit en no considerar ni admetre comportaments intrínsecament catalans en matèria delictiva.

-Però, vegem, es pot donar, podem trobar comportaments en una zona....., si és un comportament usual o freqüent no hi haurà problema si podem documentar-ho però si es tracta d'un delicte, d'un comportament que solament passi aquí o no tenim documentació que provi que passa en altres llocs..., el nostre radi d'acció és Catalunya..., no podem anar fora, cercant en altres zones, comparant, a més, Sr. Conseller, jo estic segur que en qualsevol societat i aquí radica la meua teoria, hi ha comportaments propis d'aquesta societat i són delictius o il·legals, que ve a ser el

mateix, en el sentit que no estan dins el marc de la llei d'aquest territori o estat. Posaré un cas extrem, és un exemple. El tema de la limitació de naixements a un sol fill a La Xina per parella. Això és propi de la societat xinesa donada la natalitat galopant i el costum social i cultural de tenir molts fills. Va haver de limitar, per llei, aquesta situació, naturalment sota l'òptica del règim polític comunista xinès. No es pot negar que aquesta situació és pròpia de la societat xinesa. Podem dir que, traslladat aquí seria il·legal, és il·legal que una parella catalana tingués més d'un fill? Evidentment no, aquest comportament aquí no és delictiu, allà sí, per tant depèn del marc de la llei.

-Be, be – respon el Conseller – no m'il·lustri més, però em tindrà al corrent de tot a mida de què es produeixin esdeveniments i llavors decidiré les característiques que calgui donar-los. Això sí, no es separi del guió que acordem, ni un pas en fals, sapigueu que al President no se li escapa ni una i a més tot aquest afer està sota la meva responsabilitat, per al que és bo i el dolent. Un altre tema, Sr. Intendent, recorda que li vaig demanar que cerqués si hi ha documentació, que investigués, el que va succeir amb els dipòsits d'obres d'art i objectes de valor, a la Vajol i uns altres llocs, durant la retirada de gener i febrer del 39, que estaven sota la vigilància i responsabilitat dels mossos d'esquadra. Què es va fer de tot allò i de la documentació dels comandaments dels mossos que segurament va existir, ordres, llistes, procedència i finalment destí.

-Ho he intentat i no hem trobat res, res. Tinc dos agents i amb el secret més rigorós regirant en els arxius del cos. Hauria de buscar en altres conselleries però en aquest cas tindria que intervenir Vostè. Sr. Conseller.

-No de moment ja que aquest afer despertaria immediatament la curiositat universal. Ni tan sols apareix en els papers d'en Tarradellas ni mai va parlar del tema, que jo sàpiga, i això que era el Conseller de Governació en aquells moments. És molt probable que els mossos en aquella època o posteriorment, ja com una policia franquista més, destruïssin qualsevol documentació. Espero que amb la nostra investigació aconseguim seguir la pista, almenys dels objectes religiosos. En fi, com van els preparatius?

-Ja en tinc les persones que intervindran, els agents, el lloc i..... ja li tindrà al corrent. Sr. Conseller, comencem l'acció la setmana vinent sobre el terreny.

Quan Girbau va marxar va telefonar al President tal com li havia indicat. Passa ara mateix li va indicar i va marxar immediatament cap l'immens despatx.

-Crec que ha arribat el moment de situar-nos de cara a les pròximes eleccions o dit d'una altra manera d'encarar els problemes no resolts o latents que són els que mesuren la gestió realment per a l'opinió. La veritat, Juan, és que estic preocupat ja que la situació de la crisi, per exemple, ens està donant i ens donarà molts mals de cap i no només hi ha aquest problema, no creus? - va inquirir el President amb prou feines asseguts –

-Pensava que volies parlar del tema de la prevenció dels delictes de l' Intendent, ja que m'ha semblat que li donaves gran importància en voler parlar directament amb ell.

-No t'ho prenguis malament, després tornaré a l'assumpte de l'Intendent però ara seguim amb el que et deia. Quins problemes veus com a més apressants?

-Doncs....., sens dubte el de la crisi econòmica i especialment l'atur és el més apressant però no és la primera vegada, ja l'hem viscut altres vegades.

-Però pas com govern.

-I recordo que en l'oposició no ens va servir per guanyar les eleccions. Així és que tampoc no veig que a l'oposició actual que va ser el govern que va suportar les anteriors li serveixi per fer-nos caure. Pot ser que hi hagi altres temes que influeixin més per ser més puntuals o més mediàtics. Fixa't com a Sarkozy li va servir el tema de la seguretat i a Berlusconi el de l'emigració o a la Merkel el dels impostos. Clar que no són temes menors però malgrat que els va ajudar a guanyar les seves eleccions cap d'ells no ha

resolt, lluny d'això, aquests problemes. O bé són irresolubles i sol serveixen per a això i tapar altres problemes majors.

-El nostre electorat és el que més sofreix la crisi i si no fem més no ens ho perdona, però tens raó en allò dels temes puntuals o mediàtics i d'això ve el meu interès per allò de l'Intendent. A més necessitem més temps en el govern per sortir de la crisi fent les reformes necessàries.

-Quines reformes? Entre tu i jo, no sembla que al govern de Madrid li sobrin les idees i de moment solament se li ocorren necesats i perdona pel teu amic. Fins i tot s'estan alienant a la classe obrera amb el tema de la jubilació i pensa que els sindicats i més quan van units com és el cas ara són essencials per a nosaltres.

-Bo, bo - sospira el President - es nota que no ets socialista.

-Potser per això em tens confiança.

-Ens ve de molts anys, no creus?

-I de la clandestinitat quan lluitàvem per la mateixa idea i en el mateix partit.

-És veritat però des d'aquell partit no s'hagués aconseguit mai governar i molt menys transformar la societat.

-Però ara governeu però no transformem res de res.

-Collons, Joan, que tu també estàs en el govern. Així que menys lamentacions radicals. Des d'aquí anem al ritme de la societat real, la de veritat, la d'ara i intentem gestionar en alguna cosa la seva vida diària mentre obrim noves perspectives, viables i assumibles i des d'un lloc privilegiat que és el del govern amb el seu permís i el seu mandat. Si us plau, seguim amb això de les eleccions. A aquestes consideracions cal afegir, gairebé m'oblidava, el tema nacionalista. Potser no estiguem actuant correctament en això de les eleccions soberanistes. Potser cal resituar el tema del dret a l'autodeterminació; donar-li més èmfasi.

- No sé, però Madrid no està en aquesta ona i no et deixaran anar en aquesta direcció.

-Vaja, tu també penses en les meves limitacions. Doncs t'equivoques, sí senyor, us equivoqueu. A Madrid saben de sobres el que representa Catalunya. Un descens electoral aquí pot ser fatal per al nostre govern de l'Estat i encara que sol sigui per això em fan cas, molt de cas. T'estàs venjant per allò de radical - somriu obertament - . Ja sé de les teves aficions, perdona, les teves conviccions independentistes.

-Només en una Catalunya sobirana, independent, amb el seu Estat i institucions pròpies, avançaran les llibertats i drets socials fins al nivell europeu i fins i tot més allà tal com es mereixen les classes populars catalanes per la seva història i la seva lluita constant per aquestes llibertats dins de l'estat espanyol opressor i reaccionari - pren aire - Què et sembla el discurs? En serio, sóc realista abans que res, així que perdona i ens deixem d'ironies i continuem amb la situació que se'ns presenta. Deies que cal afegir el nacionalisme.

-Efectivament.

En els dies posteriors, seguint l'encàrrec del President, va tenir una sèrie de trobades amb especialistes del comportament social, psicòlegs i sociòlegs especialment. Les seves respostes no van poder ser més descoratjadores. Va anar amb compte que tinguessin tendències polítiques diferents i fins i tot oposades i el més important, segons la seva apreciació, és que no estiguessin compromesos amb els partits del govern. Va anar delimitant les opinions recollides per temes concrets, per exemple, classe obrera, dones, jubilats, funcionaris, pageses i dins d'aquests paràgrafs, subdivisions, per exemple, joves, catalans, etc. No era una taxonomia gaire acadèmica però, seguint el seu olfacte i intuïció polítics creia que era la més operativa i simple per a l'acció d'influència

política cap als ciutadans i especialment el seu electorat ja que, segons el President, el perill venia de l'erosió del, diguem, electorat d'esquerra. No va redactar cap informe sinó que va anar anotant en petites fitxes de cartolina les seves observacions i conclusions a la manera d'un guionista de cinema o de sèries de televisió, per actes i escenes, nusos i clímax. Esperava confeccionar les fitxes de realització amb les opinions i decisions del President.

Va comunicar al President que estava a punt per presentar el seu informe, discutir la situació i les perspectives electorals resultants. Josep, el President, li va citar per al dia següent, a primera hora del matí, advertint-li que no es comprometés amb ningú durant aquell matí i que després menjarien junts.

Arribat aquell moment, en entrar a l'enorme despatx, es va trobar amb el President i, de manera sorpresiva, amb unes altres dues persones desconegudes per a ell. El President va fer les presentacions: Aguirre, professor universitari, doctor en psicologia social, eminent observador del comportament de grups i institucions des de la perspectiva psicoanalítica i Duran, enginyer, gran teòric sobre prospectiva o futurologia, en termes més entenedores. Ells realitzarien el contrapunt a les seves opinions de manera que poguessin contrastar les seves anàlisis i projectar l'acció derivada o resposta als mateixos.

Així va començar la reunió. El conseller va exhibir les seves targetes i va començar a comentar el seu guió.

-Abans de continuar, permeti'm una premissa – diu l'enginyer Durán – El que Vostè està intentant analitzar és per planificar la campanya electoral, suposo jo, és a dir, marcar uns objectius i amb això establir una planificació. Objectius en funció de la situació que està analitzant, no és així?

-Bo, ja que..., sí, crec que sí – contesta Joan -.

-He d'advertir-los que la prospectiva no funciona així. La prospectiva tracta del disseny de les alternatives de futur, és a dir, estableix escenaris futurs en termes demogràfics, socials, ideològics....

-Bé, bé. – intervé el President – ja és això, ell està establint..., Joan està establint les condicions actuals amb la seva projecció...

-Justament – li interromp Duran – projecció, no prospectiva, ja que la planificació intenta prolongar el present cap a unes metes que aquesta planificació ha determinat però la prospectiva, partint de la base que el futur és imprevisible i imprevisible, situa escenaris diversos simplement i....

-Bo, bo, - insisteix el President – Joan continua tenint en compte això que diu el senyor Durán

3er. Capítol

Mentrestant havia començat la investigació dels mossos sota la direcció de l'Intendent, supervisada pel Conseller i avalada pel President. La teoria d'en Girbau es pot resumir en poques línies.

La prevenció del delictes és l'obsessió dels responsables de la Policia Autonòmica catalana. El problema és que fins que no es comet l'acció delictiva no es pot, en democràcia, aturar o privar dels seus drets al possible criminal, que no ho és fins que l'acte estigui consumat i tipificat com a tal en el codi penal. Girbau com Intendent

responsable de la investigació criminal té certes idees, no gaire ortodoxes, per a la problemàtica de la prevenció. Sosté que en els usos socials es troben implícits alguns comportaments delictius o dit d'una altra forma aquests comportaments són un component del comportament social propi d'una capa o grup social. Simplement són comportaments desviats de la norma acceptada com permesa o no delictiva però que en aquest grup són comportaments “naturals”. En conseqüència, coneixent a fons els comportaments d'un grup social concret i deduint aquelles possibles inclinacions delictives i en funció de les circumstàncies de lloc i temps podríem preveure les probabilitats de les accions delictives i prendre les mesures policials adequades per combatre aquests comportaments delictius fins i tot abans que es produeixin. Aquestes idees, simples en aparença són extremadament complexes en la seva aplicació i limítrofes en l'homofobia i discriminació social segons l'origen o procedència. Només cal constatar la situació de discriminació en que s'han vist els gitanos durant segles per comprendre el perill de tals idees. Però l'Intendent assegura que la seva teoria evita aquests perills si apliquem correctament la doble metodologia de les ciències socials i de la investigació criminal.

Amb motiu de la guerra civil es va generar un intens trànsit d'obres d'art robades amb origen o trànsit a Catalunya, especialment a la zona de Girona, amb les seves sortides naturals, frontereres amb França i Andorra o cap als ports i cales recòndites de la Costa Brava. Gran part del que ha desaparegut, va ser amagat, especialment durant els primers mesos de la guerra civil, per persones d'Església o per elements catòlics, i no va ser restituït en acabar la contesa. De la seva pèrdua va haver-hi un gran interès a responsabilitzar a les autoritats republicanes i atribuir al saqueig de la Vajol les desaparicions. Posteriorment, d'una forma o una altra, va continuar el trànsit a través de xarxes creades durant la guerra o que ja existien embrionàriament amb anterioritat. En alguns llocs es va transformar en una professió generacional ja que requeria un gran coneixement cultural sobre art i història. Llocs com Empúries, Sant Pere de Rodes, el romànic del Pirineu, innumbrables ermites de la cadena costanera catalana, tenien un llarg historial d'espoli i trànsit anterior a la guerra civil. Hi havia un substrat social que sustentava aquest trànsit, segons l'opinió de l'Intendent. Era una hipòtesi que en cas de confirmar-se obria un camp fèrtil en matèria de prevenció. A més, pensava l'Intendent, relativament fàcil de detectar i seguir donada l'aparatositat i rellevància de la matèria primera, és a dir, les obres d'art. Era qüestió de detectar algun focus, dipòsit o tràfec per situar-ho en el seu context social mitjançant la identificació de les persones i del seu entorn. Era una barreja de metodologia antropològica i d'investigació criminal. Si resultava podria estendre's a altres camps més perillosos i amb més incidència i importància.

Amb aquestes premisses es va posar en marxa la investigació. Es van destacar dos agents camuflats en venedors de carrer i es va determinar el nucli de partida de la investigació: Maçanet de la Selva on es tenien alguns vagues indicis de trànsit i dipòsit d'obres d'art, especialment religioses, afavorits per la seva situació de nus de comunicacions i proximitat a la costa. Era una població prototípica d'aquells llocs, ben ancorats en l'Edat mitjana, amb una continuïtat generacional de la seva població.

DIUMENGE

Són les 10,50 del matí del diumenge. La plaça de l'Església de Maçanet. Fa un dia magnífic. El majestuós campanar de planta romànica de l'església s'aixeca més alta que cap altra edifici del poble i vist des de la plaça, al seu peu, retalla el cel blau,

nítidament, com si es fes un lloc en la volta celesta o senyalés el camí vers un punt indeterminat del firmament.

Diverses persones travessen la plaça. Nens que juguen en el centre. De la fleca surt un home gran amb dues barres de pa. De la llibreria-quiosc del fons de la plaça surt un home jove amb un diari a la mà i agafant de la mà una nena. Tres nois joves van caminant cap al bar on penetren. En el seu interior diversos clients recolzats en la barra i asseguts a les primeres taules uns quans joves. Darrere de la barra la Montse i el seu pare Pere, amo de l'establiment. Una parella de noies joves surten del bar i travessen la plaça. Van fins a reunir-se amb el grup de joves que a prop de la porta de l'Església envolta a Mossèn Cristóbal, rector. Es giren tots mirant cap al fons de la plaça en aparèixer dos desconeguts carregats de motxilles i bosses.

Rami i Etto es detenen a poc de penetrar a la plaça.

-Bé ja estem al lloc adequat, a la plaça.

-Fixa't com ens miren aquell grup de la porta de l'església - observa Etto -.

-Com a bestioles rares. Ens posarem a vendre tot això - deixa la bossa per terra - Hòstia, com pesen aquests trastos..

-El millor lloc no és aquí....., és millor allà, al costat del bar.

-Si ens deixen....., els negres per a això teniu un sisè sentit - diu Ramu.

-Ves a la merda, racista - respon somrient Etto - vinga anem per a allà.

Etto camina cap al bar. Ramu recull les bosses i va darrere d'ell. Es detenen a uns cinc metres del bar. Deixen totes les bosses a terra. Etto estén una manta per terra que ha tret d'una de les bosses. Treuen objectes que van distribuïnt ràpidament a sobre de la manta. Reproduccions de retaules religiosos, estatuetses de la Verge, màscares africanes, braçalets i collars artesanals, CD's de música sacra junt amb música de jazz, pantalons texans, samarretes amb escuts del Barça, etc. Comencen a acudir persones, especialment joves que s'inclinen per veure i tocar els objectes.

Els joves que envolten al sacerdot Cristóbal miren, curiosos, cap a la parada.

-Veurem que hi ha - exclama un d'ells -.

-Pots comptar, còpies piratejades de CD'S. Això ja sembla el Passeig de Gràcia de Barcelona.

-Aneu a veure, jo aniré a preparar la missa que ja són les onze - diu el Pare Cristóbal.

Els joves marxen cap a l'altre costat de la plaça. Cristóbal camina cap a la porta de l'Església però a la llinda es deté per parlar amb dues senyores grans. Gira el cap dirigint una mirada, amb expressió preocupada, cap al bar.

Una noia jove entrar al bar amb unes peces comprades als forasters i es dirigeix a una de les taules ocupades per altres noies de la seva edat.

-On l'has comprat? - li pregunta una d'elles.

- Allà fora, un negre les ven i m'ha sortit molt barat.

Pere, l'amo del bar, des de darrere de la barra mira cap a fora. La seva filla, Montse, que estava servint taules va cap a la porta.

-On vas? - l'atura el seu pare.

-A veure què passa allà fora.

-Deixa't de ximpleries, tenim molta feina aquí.

Diversos joves s'aixequen de les taules i surten del bar.

-Són uns rodamóns que vene ximpleries - anuncia Joan un dels clients de la barra que s'ha acostat a la porta dirigint-se a Pere -.

-On? - pregunta Pere.

-Allà al costat de la teva porta.

-Montse, queda't tu. Vaig a veure.

Pere surt de darrere de la barra, abandona el bar seguit per Joan, caminen cap a la parada dels forasters. S'obre pas de mala manera entre diversos compradors i s'encara amb Ramu.

-Qui us ha dit de posar-vos aquí?

-El carrer és de tots - contesta Ramu -.

-En aquest poble no estimem gent com vosaltres - intervé Joan -.

Etto, es col·loca al costat de Ramu.

-A saber d'on heu robat tot això - diu Pere alçant la veu, dóna mitja volta i obrint-se pas abruptament torna al bar.

-Jo de vosaltres m'aniria ara mateix - adverteix Joan per a immediatament seguir a Pere cap al bar.

Es creua amb dues persones més que surten del bar per anar a la parada on el grup de possibles compradors s'ha fet gran. Etto es mou cap a una noia que té a la mà una màscara africana recollida de la manta, al costat d'ella una altra noia.

-Porta bona sort.

-¡Ah, sí!..., - diu la noia somrient i afegeix - no facis gaire cas, és l'amo del bar i es creu l'amo del poble..., d'on ets?

-D'un lloc on les noies no són tan maques com vosaltres dues.

-Estareu molts dies? - pregunta l'altra noia.

-Depèn....

-Això no s'ha acabat, Adonis - li diu Ramu que ha sentit la conversa -.

En l'interior del bar, Pere darrere de la barra parla per telèfon mòbil, mentre que davant de la barra hi ha un petit grup de cinc homes, entre ells Joan.

-Si no posem remei això serà com a el Raval de Barcelona - comenta Joan -.

-Clar que has de venir - diu Pere parlant pel mòbil - Teu ets l'autoritat..... No volem indesitjables..... Val, esperem, però no triguís.

-Papà, no t'han fet cap mal ni es fiquen amb ningú.... - diu Montse al seu pare.

-No sóc cap racista però que no, que no, aquí no comprens? - respon Pere.

Continuen arribant més tafaners a la parada. Alguns ja porten algun objecte comprat. Una senyora gran agafa un retaule i ho observa detalladament.

-Quant val?

-Té bon gust senyora - diu Ramu - Coneix vostè, aquest retaule?

-No... però em recorda les estampes que teníem de nenes.

-L'hi deixo per 40 euros.

-Molt car.

-Tingui en compte que l'original d'aquest magnífic retaule va desaparèixer fa pocs anys de la Catedral de Girona - explica Ramu -.

-El van robar?

-Segurament. Potser un dia d'aquests aparegui. Senyora, la hi deixo per 30.

-No puc passar de 20.

-Per 22 és seu.

-D'acord, me'l quedo, però continua sent molt car.

Passats uns minuts entra Miquel al bar, el guàrdia urbà que va trocar en Pere per telèfon. Sortint de darrere de la barra el rep Pere. Joan i un altre client s'apropen.

-Has de treure'ls, Miquel. És il·legal i ens porta mala fama - diu Pere sense més preàmbul -.

-No es volen moure d'allà - afegeix Joan -.

-No és per a tant - respon Miquel - Sembla que la gent els compra.

-El poble ha d'estar net d'indesitjables - insisteix Pere -.

-No penses fer res? - afegeix Joan.

-Hi vaig.

Miquel surt del bar i es dirigeix a la parada, el segueixen Joan i un altre client. Pere roman al bar. Arribat a la parada, es dirigeix a Ramu.

-Escolti.... ja sap vostè que per a la venda ambulant es necessita el permís de l'Ajuntament. Té aquest permís?

-Agent, no fem cap mal a ningú. No esvalotem. Ens guanyem la vida penosament.

-A meu això no m'interessa. Vinga aquest permís, si el teniu.

-Què cal fer per tenir permís?

Etto va recollint objectes i posant-los a les bosses.

-Ja veig que no teniu permís. Així és que aire i el gènere queda confiscat - ordena Miquel.

-El gènere és nostre, només falta que l'Ajuntament ens robi - protesta Ramu.

-Cuidat amb el que dius. Vinga, marxeu però deixeu tot això.

Etto tanca la manta sobre el que queda per recollir i la retira cap a enrere, el Guàrdia urbà i els dos clients avancen amenaçadorament. Cristóbal, venint des de l'Església, irromp en el grup junt amb diversos joves. Porta l'alba sobre la sotana, s'interposa entre el Ramu i el Guàrdia urbà.

-Què passa aquí?

-Mossèn Crist..., - exclama sorprès Miquel - aquests...individus sense permís no poden estar. Se n'han d'anar.

-Vol quedar-se amb les nostres coses. Robar-nos - acusa Ramu -.

-Vigila les teves paraules, a veure si et detinc - amenaça Miquel -.

Els joves es col·loquen visiblement al voltant de Cristóbal. Alguns veïns més s'afegeixen al grup i els passejants per la plaça estan pendents de l'incident.

-És veritat això, Miquel?

-No fan res dolent - diu una noia del grup -.

-No li agraden els negres, eh! - afegeix una altra noia.

-Vosaltres sobreu aquí - diu el Guàrdia Urbà - Els teus pares ja saben amb qui vas?.

-Si fossis la meva filla no aniries amb negres - intervé Quimet, l'altre client.

-Senyor Quimet, no voldria ser al lloc de l'Angelina - contesta la noia.

-Poca vergonya, què has de dir de la meva filla? - enfadat Quimet.

-N'hi ha prou, ja està bé - imperiós Cristóbal - Deixeu en pau a aquestes persones. Bastant treball tenen amb sobreviure.

Mentre discuteixen, Etto i Ramu, carregats amb la manta i les bosses fugen cap a l'Església guiats per un jove. Entren en ella per la porta principal. El grup es dissol després de les últimes paraules de Cristóbal. Els joves van a l'Església.

-Mossèn Crist, amb vostè sempre és igual però avui s'ha passat. Hauré de notificar a l'Alcalde el que ha succeït - adverteix Miquel -.

-No sé perquè protegeix pocavergonyes i estranys. Nosaltres som el poble - afegeix Joan -.

-Quimet, Joan, què passa?, des de quan sou uns intolerants? - recrimina Cristóbal.

-Mossèn, ha sentit aquesta mocosa?, ja no hi ha respecte - diu Quimet.

-I tot per defensar a un negre i a un rodamón - es lamenta Joan.

-Val, val, deixar-ho ja. Vosaltres, torneu al bar - ordena Miquel -.

Queden sols Cristóbal i el Guàrdia urbà.

- Digui'ls a aquest parell que ha amagat a la seva Església que se'n vagin del poble.

-Miquel, qualsevol ciutadà pot circular lliurement. Tu no pots dir aquestes coses.

-Bo, bo, jo sol compleixo ordres. Li he advertit.

Fet l'advertiment, Miquel, el guàrdia urbà, dóna mitja volta i sense presses però decididament surt de la plaça. Mossèn Cristóbal es dirigeix a l'Església.

Dins del bar, Joan, recolzat en la barra dirigint-se al Pere.

-S'ha acabat la fira. Mossèn Cristo els ha ficat dins l'Església.

-Aquí no fem comentaris - contesta Pere - Aneu a la sala de dalt.

Joan i Quimet van cap a l'escala del fons. Fan gests a uns altres tres clients. Pugen els cinc. La sala ocupa tot el pis superior del bar. El terra de parquet brillant. En el fons un billar americà. Un balcó que dóna a la plaça. Unes cadires plegables recolzades en la paret, junt amb unes taules rodones alineades. A les parets enormes ampliacions de fotos del Maçanet de voltants dels anys 50 i 60. Els cinc homes obren cadires i s'asseuen en cercle. Joan pren la paraula.

-El que ha passat havia d'arribar. Amb la quantitat de negres que cada matí es posen en l'entrada de la urbanització per treballar de qualsevol cosa! Fins que s'atreveixin a ocupar la plaça.

-Estàs exagerant. - rectifica Quimet - Si no hagués estat pel mossèn.... El problema ha estat ell.

-Si tinguéssim un altre capellà com a mossèn Cinto - intervé un altre -

-Si us plau, i que torni la Falange i Pío XII, no em fastiguegis!. - exclama Quimet -tot això és història i ja no torna. Cal adaptar-se als temps.

-Siguem pràctics. Cal fer un raonament seriós, polític, n'hi ha molts que pensen com nosaltres. - puntualitza Joan -

Pere, l'amo, entra a la sala. A baix, al bar ha quedat la seva filla atenent la barra.

-Ara t'escolto, Joan - Pere agafa una cadira i es col·loca en el cercle - El problema és l'Alcaldia que no farà gens. - prossegueix - Aquesta mà d'obra barata, explotada, de negres i moros, en la construcció i en els camps està enriquint els que coneixem tots. Però amb el negre anava un blanc, el que donava la cara.

-No ho havia vist mai, no és del poble. És un hipi - opina Quimet -.

-Ja no queden hipis. Tampoc feia pinta de marroquí - diu Joan -.

-Cal saber qui cony és. Si es queden, clar - diu, categòric, un altre dels cinc assistents - Però cal treure'ls de l'Església.

-No crec que ens interessi ficar-nos amb el Mossèn. A més fins a dimecres no hi haurà mercat ambulant. Crec que fins llavors no tenim cap pressa. Llavors, si encara estan aquí o si vénen més, comptarem amb els comerciants que paguen l'ajuntament pel lloc i hi haurà molta gent. Mentrestant cal explicar pel poble el que succeeix però amb el que hem fet avui crec que ja se sap de sobres i si tornen a instal·lar-se fem el mateix d'avui - argumenta Pere -

-I avisar immediatament la Guàrdia Urbana, encara que m'ha semblat que Miquel s'ha acoquinat davant del Mossèn - diu Joan -.

Els reunits continuen comentant mentre que a l'Església ja ha començat la missa de les dotze. La magnífica nau de planta romànica és a tres quarts plena de fidels. Mossèn Cristóbal, vestit amb la casulla, dempeus, en un costat de l'altar pronunciant l'homilia.

-Avui hem estat testimonis d'un fet lamentable. Dos venedors ambulants, un d'ells de color, han estat obligats a fugir, trobant refugi a la casa de Déu, aquesta Església.

Els fidels giren el cap mirant cap al fons de la nau. Asseguts a l'últim banc estan Etto i Ramu envoltats de les bosses.

-Germans estimats: cal evitar la intolerància i extirpar el racisme. Com a cristians ens solidaritzem amb tots aquelles persones, del color i credo, que siguin, indefensos, que sofreixen la rapinya dels poderosos. Instem a les nostres autoritats a protegir els immigrants amb el reconeixement dels drets de ciutadania. Amb el seu treball estan contribuint de forma notable al progrés material de la nostra comunitat. I acollint-los nosaltres estem contribuint al progrés moral i ètic de la nostra societat.

Finalitzades la missa es buida el temple i els dos venedors romanen asseguts, esperant el sacerdot que no tarda a aparèixer desposseït ja dels abillaments de l'ofici. Els condueix a l'interior de la vicaria, passant per la sagristia sense sortir a l'exterior del temple. Els fa deixar els paquets i bosses al corredor que uneix les dues estances. La Vicaria és una edificació adossada a l'església. Té dues plantes i una gran porta que dóna a l'exterior en lluintlluir¹ un rètol a la pedra amb l'any de gràcia de 1700. La planta baixa, gran, espaiosa allotja l'administració i serveis de la parròquia. En la primera planta té el sacerdot el seu habitatge. Conté quatre habitacions, cuina, menjador i un saló biblioteca magnífic. Adossat al saló amb una porta dissimulada entre les prestatgeries hi ha un gabinet de treball moblat amb una taula de caoba, una butaca giratòria folrada de pell, dues cadires amb respall i seient de cuir i un sòlid armari amb motlures renaixentistes.

-Mossèn, gràcies per la seva hospitalitat, donada la situació la idea d'aquell jove de refugiar-nos a la seva església ha salvat especialment les nostres coses - Remi agraeix al mossèn -.

-De moment aquí ningú no us agredirà ni desposseirà - somrient el mossèn - esteu sota la protecció de la Santa Mare Església.

-Això mateix va succeir en París no fa molt - intervé Eto - Un munt de sense papers es van refugiar en Esglésies, crec.

-Així és que tampoc no teniu papers - pregunta el mossèn.

-No, mossèn, dic sí. Jo sóc català en tota regla - explica Remi - Ell té problema que aviat solucionarà.

-Bé, aquí estareu segurs mentre romangueu al poble i que, de tota manera, no és qüestió d'anar pel món a salt de mata, però..., la teva cara m'és coneguda..., fins i tot el teu accent, el timbre de la teva veu em recorda alguna cosa....

-Doncs, potser sí..., - admet Rami - vostè va estudiar batxillerat en l'Ausias March?. Fa molts anys, evidentment....

-¡Clar!..., tu ets..., tu ets Marc..., sí..., Marc..., sí que han passat molts anys, sí. I tu, no em recordes? Sóc Crist, Cristóbal.

-¿Cristóbal?..., vaja, l'espavilat..., què hi ha de la teva vida..., i de tot?... No, no ens hem vist des de, des de l'Institut, clar. Pel que sembla els camins han estat diferents, mira, tu aquí, amb sotana..., encara que no la portis, la portes..., pastor d'ànimes.

-I a tu, com t'ha anat?, no vas estudiar després?, també destacaves en l'Institut.

-He anat fent voltes, fins i tot vaig marxar a l'estranger. Vaig estar un temps fora però vaig tornar..., de tota manera ser venedor ambulat no és un deshonor ni un descrèdit.

-No, naturalment que no. Vaja..., vaja.... Bé, acomodeu-vos, ja m'explicaràs, parlarem llargament..., mira per on, Marquitos..., Marc..., encara que, després, ara recordo..., creia que havies anat a la Universitat i..., vull fer memòria..., em van parlar de tu..., que estaves en Dret...

-Dons sí, ho vaig intentar, però no vaig passar del tercer curs.

-Però, ara recordo, em van dir que t'havies ficat de funcionari.

-Funcionari jo?, res d'això. Bo, i tu què expliques? amb la teva sotana, els teus sermons..., ja es veia que anaves per a capellà.

-Tu creus?

-Pel que veig, un capellà una mica especial, un capellà progre.

-No suportó l'egoisme, la hipocresia i menys les actituds racistes i xenòfobes.

-Això està bé - intervé Eto - és una xacra en tota societat.

-I tu, què pintes aquí? - li pregunta el mossèn - Aneu junts fa molt?

-Doncs sí - contesta Eto - bastant i donades les circumstàncies no ens ha anat massa

malament.

-De quin país ets?

-Del Senegal.

-I no tens papers no?

-No em vindria malament un tracte per regularitzar. Hem vingut aquí, entre altres coses, pensant que en un poble seria més fàcil.

-Ja que t'has equivocat de poble. Sí, feina per als sense papers si n'hi ha però és l'explotació pura i dura. Bé, menjarem. La dona que em prepara tot m'ha deixat el dinar llest. Vinga, continuarem parlant mentre mengem.